

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR „SEB LIFE AND PENSION BALTIC SE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-03-02 Nr. 429-120
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir „SEB Life and Pension Baltic SE“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė Kredito draudimo sutartį (draudimo liudijimas Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Kredito draudimo sutartis), kuria Gyvybės draudimo ir draudimo nuo nedarbingumo taisyklių Nr. 20 (toliau – Taisyklės) pagrindu buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su pareiškėjo gyvenimo trukme ir sveikata, be kita ko, susiję su finansinių įsipareigojimų pagal kredito sutartį užtikrinimu. Draudimo sutartimi pareiškėjui taip pat teiktos draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo ir draudimo nuo laikino nedarbingumo paslaugos.

Draudimo apsaugos galiojimo metu pareiškėjas pateikė pranešimą apie nuolatinį nedarbingumą ir pateikė dokumentus, patvirtinančius 85 proc. darbingumo lygio netekimą (nustatytą nuo 2022 m. rugpjūčio 30 d. iki 2023 m. rugpjūčio 29 d.) dėl šių diagnozių visumos: 1) lėtinės inkstų ligos (5 stadijos); 2) antrinės anemijos; 3) antrinės hipertenzijos; 4) nepatikslingo lėtinio nefritinio sindromo. Pareiškėjas prašė draudiko išmokėti draudimo išmoką pagal sudarytą Kredito draudimo sutartį.

Draudikas įvertino pareiškėjo pateiktus dokumentus, atliko žalos administravimą ir priėmė sprendimą išmokėti draudimo išmoką už laikiną nedarbingumą nuo 2022 m. liepos 11 d. iki 2022 m. rugpjūčio 31 d., tačiau mokėti draudimo išmoką pagal nuolatinio nedarbingumo draudimo sąlygas atsisakė. 2022 m. lapkričio 11 d. pranešime pareiškėjui draudikas paaiškino, kad Taisyklių 19 punkte yra nurodytas draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo draudžiamųjų įvykių sąrašas, t. y. dviejų galūnių praradimas, gebėjimo kalbėti netekimas, aklumas, kurtumas, sunkūs nudegimai, koma, paralyžius. Anot draudiko, diagnozuota 5 stadijos lėtinė inkstų liga nėra įtraukta į draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo draudžiamųjų įvykių sąrašą, todėl draudimo išmoka pagal visiško ir nuolatinio nedarbingumo draudimo sąlygas negalėjo būti mokama. Draudikas informavo apskaičiavęs 98,88 Eur draudimo išmoką už laikiną nedarbingumą, apskaičiuotą pagal draudimo nuo laikino nedarbingumo sąlygų nuostatas – Taisyklių 20.1 ir 20.4 papunkčius.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir 2022 m. lapkričio 22 d. el. laišku informavo draudiką, kad pareiškėjo darbingumas yra tik 15 proc., toks darbingas, koks buvo iki nustatant nedarbingumo lygį, pareiškėjas jau nėra ir nebus ateityje. Taip pat pareiškėjas nurodė, kad toks darbingumo lygio praradimas lemia patekimą tarp sunkiausių negalią turinčių asmenų. Nors darbingumo lygis yra nustatytas vieniems metams, praėjus šiam laikotarpiui jis bus tęsiamas, nes nėra tikimybės, kad darbingumo lygis padidės: nustatytos ligos yra linkusios progresuoti ir sukelti dar sunkesnes pasekmes, dėl kurių iš viso nebus galimybės dirbti, net ir ribotą laiką. Pareiškėjas prašė draudiko išmokėti draudimo išmoką kaip asmeniui, kuriam nustatytas nuolatinis nedarbingumas.

Draudikas pareiškėjo pretenzijų netenkino ir sprendimo, apie kurį informavo pareiškėją 2022 m. lapkričio 11 d. pranešimu, nusprendė nekeisti, todėl pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką pagal nuolatinio nedarbingumo draudimo sąlygas, t. y. apskaičiuotą pagal

suteikto kredito likutį, pagal apdraustajam tenkančią draudimo sumos dalį.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas nurodė su pareiškėjo nurodytais motyvais nesutinkąs. Anot draudiko, Taisyklių nuostatos nesieją draudimo išmokos mokėjimo su asmens nedarbingumo lygiu, o Taisyklių 19 punkte yra nurodytas baigtinis sąrašas būklių ir (ar) aplinkybių, kurioms nutikus draudėjui būtų mokama draudimo išmoka už visišką ar nuolatinį nedarbingumą. Draudikas taip pat paaiškino, kad draudimo išmoka pagal Taisykles yra mokama ne dėl susirgimo liga ar nedarbingumo lygio, o dėl įvykio padarinių (apdraustojo būklės), pavyzdžiui, kurtumo, aklumo, komos ir t. t., jei tokia būklė atitinka Taisyklėse nustatytas sąlygas. Pareiškėjui nustatytos ligos neaptenka į Taisyklių 19 punkte įtvirtintą baigtinį būklių sąrašą, o draudimo išmoka, remiantis Taisyklėmis, yra mokama atsižvelgiant į apdraustojo būklę, o ne į nedarbingumo lygį, todėl išmoka pagal nuolatinio nedarbingumo sąlygas negali būti mokama.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis nustatyta, kad tarp šalių kilo ginčas dėl įvykio (pareiškėjui nustatyto nedarbingumo lygio dėl pareiškėjui diagnozuotų susirgimų) pripažinimo draudžiamuoju įvykiu pagal Kredito draudimo sutarties sąlygas, reglamentuojančias draudimą nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti draudiko teikiamą draudimo apsaugą reglamentuojančias Kredito draudimo sutarties nuostatas ir nustatyti, ar draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagal visiško ir nuolatinio nedarbingumo sąlygas yra pagrįstas Taisyklių nuostatomis.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Kredito draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.¹ Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį.²

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.³ Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykio atveju.⁴ Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.⁵

Šalių sudarytą Kredito draudimo sutartį patvirtinančiame draudimo liudijime nurodyta, kad šalys susitarė tiek dėl draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo, tiek dėl draudimo nuo laikinio nedarbingumo paslaugos teikimo. Taip pat susitarė, kad įvykus draudžiamajam įvykiui pagal draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo sąlygas vienkartinė draudimo išmoka būtų lygi visai draudimo sumai, nustatytai draudžiamąjį įvykio dieną, o draudimo suma apskaičiuojama pagal pareiškėjui tenkantį 2021 m. liepos 14 d. suteikto kredito likutį, neviršijant 48 000 Eur sumos. Būtent taip apskaičiuotos draudimo išmokos ir pageidauja pareiškėjas, teigiantis, kad yra praradęs darbingumą ir jo nebeatgaus. Kitaip tariant, pareiškėjo nori, kad draudikas išmokėtų draudimo išmoką, padengiančią likusią kredito įmokų dalį, tenkančią pareiškėjui.

Draudimo liudijime nebuvo sutarta dėl individualių draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių, taikomų draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo paslaugai, sąlygų, tačiau jų apibrėžimai yra detalizuoti standartinėse draudiko sudaromų tokio pobūdžio draudimo sutarčių sąlygose – Taisyklėse.

Draudimo nuo visiško ir nuolatinio nedarbingumo paslaugos draudžiamieji įvykiai yra įtvirtinti Taisyklių 19 punkte, kuriame nustatyta, kad draudžiamasis įvykis nustatomas, kai konkreti nedarbingumo būklė tęsiasi ne mažiau kaip 6 mėnesius nuo jos diagnozavimo apdraustajam dienoms, išskyrus tas būkles, kurioms Taisyklėse nurodytame sąraše nurodytas kitoks tęstinumo laikotarpis. Taisyklių 19.1–19.7 papunkčiuose yra nurodytas baigtinis būklių, kurių sukelta nedarbingumo būklė, atitinkanti tam tikrus kriterijus, gali būti laikoma draudžiamaisiais įvykiais, sąrašas: 1) dviejų galūnių praradimas; 2) gebėjimo kalbėti netekimas; 3) aklumas; 4) kurtumas; 5) sunkūs nudegimai; 6) koma; 7) paralyžius. Taigi, draudimo išmokos mokėjimas, remiantis Taisyklių 19 punktu, būtų galimas tik tuomet, kai nedarbingumo (nuolatinio ir (ar) visiško) aplinkybes lėmė nurodytos būklės.

Iš Lietuvos bankui pateiktų pareiškėjo medicinos dokumentų matyti, kad pareiškėjo darbingumo lygio sumažėjimą ir laikiną nedarbingumą nuo 2022 m. liepos 11 d. iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. lėmė pagrindinis susirgimas – lėtinė inkstų liga (5 stadijos), ir gretutinės ligos: – antrinė anemija, antrinė hipertenzija, nepatikslintas nefritinis sindromas. Pažymėtina, kad nė viena iš šių būklių (diagnozių) nėra įtraukta į baigtinį Taisyklių 19.1–19.7 papunkčiuose pateiktą būklių sąrašą.

Pagal Taisyklių 17 punktą, draudikas moka draudimo išmokas tik už įvykius, nurodytus Taisyklių 18 ir 19 punktuose, todėl, nenustačius Taisyklių 19.1–19.7 papunkčiuose įtvirtintos būklės, nėra pagrindo įvykio pripažinti draudžiamuoju Taisyklių 19 punkte nustatyta tvarka. Draudikas įsipareigojo draudimo išmoką mokėti tik už draudžiamuosius įvykius, todėl pareiškėjo reikalavimas mokėti draudimo išmoką laikytinas nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis